Rūdolfs Blaumanis

Velniņi Ērdögöcskék

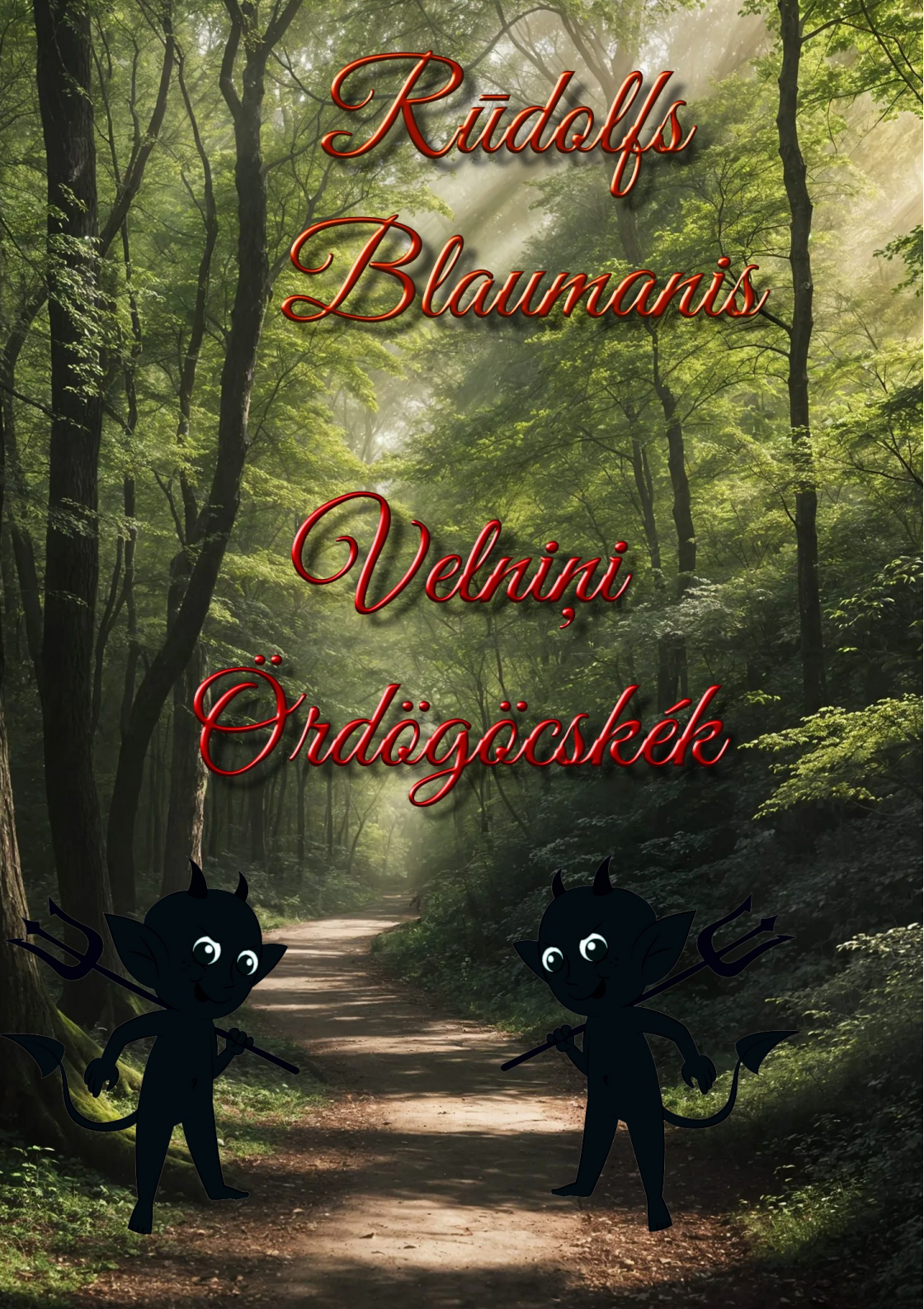

Rūdolfs Blaumanis

Velniņi Ördögöcskék

Pasaku kamolītis Mesegubanc

Tulkojis
Attila D. Lāngs

Fordította
Láng Attila D.

Vāks ir tulkotāja darbs

A borító a fordító munkája

© Rūdolfs Blaumanis, 1895
Hungarian translation © Láng Attila D., 2024
ISBN 978-615-6623-06-5

Reiz divi velniņi, kas katru dienu netāļu no elles vārtiem uz ugunīgas pļavas savu brīvo laiku ar visādām nerātnībām pavadīja un jau dažu labu reizi bija mēģinājuši uz kādu acumirkli izsprukt no elles laukā, pamanīja, ka vārtu sargs iesnaudies. Tūliņ arī viņos radās vecā vēlēšanās — paraudzīties, kāda tā pasaule izskatījās, kas tur aiz vārtiem bija un par kuru velna māte tiem tik daudz bija stāstījuse. Viņi tādēļ pieskrēja pie vārtiem, un, tā kā tie atslēgas nevarēja sasniegt, tad viens uzkāpa uz otra pleciem un atslēdza tādā kārtā vārtus vaļā. Visus spēkus saņemdami, velniņi nu lēnām tos drusciņ pavēra un izspraucās laukā. Aizkrizdami atkal cieti, vārti gan pataisīja diezgan lielu troksni, no kura sargs uzmodās, bet, tā kā viņš nekā sevišķa nepamanīja, tad domāja, ka troksni tikai sapnī vien esot dzirdējis.

Egyszer két ördögöcske, akik mindennap a pokol kapujának közelében, a lángoló mezőkön töltötték szabadidejüket mindenféle rosszalkodással és minden lehető alkalommal megpróbáltak kisurranni a pokol területéről, észrevette, hogy a kapuőr elszunyókált. Rögtön fel is ébredt bennük a régi vágyakozás – kikukucskálni, hogy néz ki a világ, amely a kapu mögött van, és amelyről ördöganyu már olyan sokat mesélt. Így aztán odaszaladtak a kapuhoz, és mivel a kulcsot nem érték el, egyikük felmászott a másik vállára, és úgy fordította el a kulcsot. Minden erejüket összeszedve az ördögöcskék lassan résnyire nyitották a kaput és kiszökkentek a rétre. A kapu akkora robajjal záródott vissza, hogy az őr felébredt, de minthogy semmi különöset nem látott, azt gondolta, hogy a zajt csak álmában hallotta.

Bet pa garo, tumšo alu, kura savieno elli ar pasauli, abi velniņi devās uz priekšu, ko tik viņu veiklās kājas nesa, un nemitējās skriet arī tad vēl, kad tie jau no alas bij ārā un dieva jaukā saule viņu tikai ar tumsu un elles uguni apradušās acis apžilbināja. Pēdīgi viņi noguruši pakrita ēnainā pakalnē, palika tur guļam un atpūtās. Pa tam viņu acis aprada ar gaismu, un tie sāka skatīties apkārt un apbrīnot pasaules košumu. Ai, cik te viss bija pavisam savādāki un daudz, daudz jaukāki nekā ellē! Tur debesu vietā bija melna velve, un liela, dzeltaina, mūžīgi gara čūska staipījās pie tās un vēma uguni, kuras spīdums elli šausmīgi apgaismoja. Še debesīm bija tik mīlīga krāsa, ka velniņiem no tām nemaz negribējās novērst acu, un čūskas vietā bija tāds spožums, ka tajā nemaz nevarēja skatīties. Un zilgansarkano liesmu vietā, pa kurām tie bija paraduši staigāt, bija zaļa, mīksta zāle, un tur tāļāk pļavā mirdzēja un locījās visvisādas puķes, it kā tās gribētu uzsaukt skatītājiem: „Nāc plūc mūs un kavējies ar mums!”

De a hosszú, sötét barlangban, amely összekötötte a poklot a világgal, a két ördögöcske örömmel indult el, ahogy ügyes lábaik vitték őket, és akkor is futottak szakadatlan, amikor már kiértek a barlangból és isten napocskája kápráztatta el csak a sötéthez és a pokol tüzéhez szokott szemüket. Végül fáradtan elterültek egy árnyékos helyen, ott maradtak fekve és pihentek. Addigra a szemük megszokta a fényt, s kezdtek körülnézni és rácsodálkozni a világ tarkaságára. Ó, mennyi rengeteg furcsaság, és sokkal, sokkal kellemesebb, mint a pokolban! Ott az ég helyett fekete boltozat volt, és egy óriási, örökkévalóságig hosszú mérgeskígyó ágaskodott alatta és hányta a tüzet, amelynek szörnyűséges fénye bevilágította a poklot. Ám itt az égnek olyan kedves színe volt, hogy az ördögöcskék alig akarták becsukni a szemüket, és a kígyó helyett olyan ragyogás volt, hogy szinte nem is láttak tőle. A kékesvörös lángok helyett pedig, amiken olyan megszokottan járkáltak, zöld, puha fű volt, s a réten csillogva hajladoztak a különféle virágok, mintha azt akarták volna mondani a szemlélőnek: „Gyere, szakíts belőlünk és maradj velünk!”

Un abi velniņi, kuriem jau sen bija apnicis ar uguni vien kavēties, piecēlās, ietecēja pļavā, plūca jaukās puķes un apmētājās ar tām, skrēja tauriņiem pakaļ un izrāva tiem spārnus — jo viņi jau bija nerātni velniņi un nezināja, ka tā nav jādara, — klausījās putnu dziesmās un devās tiem pakaļ uz mežu. Mežā tie redzēja vāverītes veikli pa kokiem lēkājam, un tas viņiem tā patika, ka tie lūdza, lai tās šos ņemot par biedriem. Vāverītes bija ar mieru, un nu visi lakstīja pa koku kokiem, pa zaru zariem un priecājās tā līdz saules rietēšanai. Tad vāverītes ēda vakariņās čiekuru sēklas un gāja gulēt. Palīduši zem biezas egles, arī velniņi gribēja atdusēties. Bet tie nevarēja aizmigt. Viņi bija apraduši ar elles karstumu, un nu tiem sāka mesties salti. Kad pēdīgi vēl uz viņu plikajām miesām sāka nopilēt pa vēsam rasas pilienam, tad tie vairs nevarēja izturēt, piecēlās un lūdza vāverītēm, lai šiem pa nakti aizdodot kādu kažoku. Bet vāverītes atbildēja — šās esot ieradušas gulēt katra savā kažokā un tādēļ nevarot dot. Nu velniņiem nekas cits neatlika kā atstāt mežu. Tie gāja un skrēja, un beidzot atdūrās kādās zemnieku mājās. Tā kā še jau visi sen bija nogājuši pie miera, tad velniņi sev še netraucēti varēja izmeklēt siltāko guļas vietu.

„Rijas krāsnī būs vissiltāk," viņi runāja un devās uz riju, jo muļķīši nezināja, ka zemnieki riju krāsnis mēdz kurināt tikai rudenī un ziemā.

És a két ördögöcske, akiknek már régóta elegük volt a tűzből, ott maradt, felálltak, sétáltak a réten, szedtek szép virágot és hemperegtek bennük, kergették a lepkéket és kitépkedték a szárnyukat – mert rossz ördögöcskék voltak és nem tudták, hogy ezt nem szabad –, hallgatták a madarak dalát és követték őket az erdőbe. Az erdőben mókusokat láttak ügyesen ugrándozni a fákon, és úgy tűnt nekik, azok hívják őket, hogy játsszanak velük. A mókusok békések voltak, fáról fára, ágról ágra szökdécseltek, és napnyugtáig örültek az életnek. Akkor ettek fenyőmagot vacsorára és elmentek lefeküdni. A sűrű fenyvesbe bújva az ördögöcskék is pihenni akartak. De nem tudtak elaludni. Hozzá voltak szokva a pokol forróságához, és most majd megfagytak. Mikor végül még a csupasz húsukra csöpögtek a kései harmat cseppjei, azt már nem tudták elviselni, fölkeltek és kérték a mókusokat, hogy éjszakára adjanak valami bundát. De a mókusok azt felelték: ők mind a saját bundájukban szoktak aludni, és így nem tudnak adni. Így az ördögöcskéknek nem maradt más választásuk, mint elhagyni az erdőt. Mentek, futottak, és végül beleütköztek egy paraszthházba. Minthogy ott már mindenki békésen aludt, az ördögöcskék zavartalanul kereshettek maguknak melegebb alvóhelyet.

– A gabonaszárító kemencéjében lesz a legmelegebb – mondták és elindultak a szárító felé, mert ostobán nem tudták, hogy a gazdák szárítóiban csak ősszel és télen szoktak fűteni.

Iekāpuši bedrē, kura pēc veclaiku paraduma bija ļoti dziļa, tie atrada krāsni ne tikai vien vēsu kā pagrabu, bet turklāt arī vēl pilnu ar spaiņiem, kuros bija saimnieka sviests. Jo tādēļ, ka mājām nebija pagraba, saimniece sviestu, no siltuma glābdama, bija salikuse rijas krāsnī.

Abi velniņi tapa ļoti pikti, ka savās cerībās tā bija vīlušies.

„Paps saka," tā pirmais runāja, „šis saimnieks esot ļoti gudrs. Bet kādēļ tad viņš taisījis krāsni, kad to nekurina, un kādēļ to piebāzis ar sviestu? Pie mums neviena krāsns nestāv salta, paps arī ar sviestu nevienas neliek kurināt."

Proti, velns ellē mātei par šo saimnieku bija stāstījis, ka tas esot liels gudrinieks un ļoti dievbijīgs un ka viņa dvēselei nekādi nevarot piekļūt. To abi velniņi bija dzirdējuši un tādēļ zināja par saimnieku runāt.

„Padarīsim viņam kādu skādi," otrs sacīja. „Varbūt mums caur to laimēsies, kas papam nav izdevies. Tepat pie rijas redzēju grāvi ar tiltiņu. Nojauksim to un sanesīsim tā vietā šito sviestu. Nakts vēsa, kustēšanās sildīs, un rītā mums par saimnieka dusmām būs lielu lielais prieks."

„Darīsim tā," pirmais atbildēja, un nu abi ātri nojauca tiltiņu, iznesa sviestu no rijas un sakratīja, un sakrāva to grāvī. Kad nedarbs bija pabeigts un velniņi priecīgi par to pa rijas priekšu sāka lēkāt, viņi tur uzgāja mucu pilnu ar darvu, ko saimnieks Jāņa vakaram bija tecinājis.

Lemászva a gödörbe, amely régi szokás szerint nagyon mély volt, megtalálták a kemencét, amely nemcsak hűvös volt, mint a pince, de ráadásul tele volt a gazda vajas vödreivel. A házban ugyanis nem volt pince, ezért a gazda a gabonaszárító kemencéjében tartotta a vajat távol a melegtől.

Az ördögöcskéket nagyon bosszantotta, hogy így csalódtak reményeikben.

– Papa szerint – mondta az egyik – ez a gazda nagyon okos. De miért készített kemencét, amikor nem fűt benne, és miért gyömöszölte tele vajjal? Nálunk senkinek a kemencéje nem áll fagyosan, papa soha nem próbálna vajjal fűteni.

A pokolban az ördög már elmondta anyának erről a gazdáról, hogy nagyon okos és nagyon vallásos, és a lelkét senki sem tudja megszerezni. Az ördögöcskék hallgattak, aztán a gazdáról kezdtek beszélni.

– Csináljunk neki valami kárt – mondta a másik. – Talán nekünk szerencsénk lesz, ha papának nem sikerült. Épp a szárítónál láttam egy árkot hidacskával. Azt bontsuk le, és hordjuk a helyére ezt a vajat. Hűvös az éjszaka, a mozgásban kimelegszünk, és reggel a gazda bosszúsága a mi nagy-nagy örömünk lesz.

– Csináljuk meg – felelte az első, és gyorsan lebontották a hidacskát, kihordták a vajat a szárítóból, összerázták és felhalmozták az árokban. Mikor a csínnyel elkészültek, az ördögöcskék örömükben ugrálni kezdtek a szárító előtt, és találtak egy kátránnyal teli hordót, amit a gazda Szent Iván éjjelére olvasztott.

„Kā būtu, kad mēs spaiņus pielietum ar darvu un tos atkal sabāztu krāsnī atpakaļ?" otrais velniņš, lielākais nebēdnieks, runāja no jauna. „Saimnieka skāde un dusmas caur to taptu vēl lielākas un mūsu prieki arīdzan."

Un viņi darvu salēja spaiņos un salika tos atkal glīti un godīgi rijas krāsnī.

Bet šis nedarbs nerātņiem tā patika, ka tie nosprieda izdarīt vēl kādu stiķi. Tie saķēra veselu baru sikspārņu, kas ap ēkām skraidīja, salasīja aiz rijas zālē spīdošos jāņa tārpiņus un piesēja sikspārņiem ar zirnekļu tīklu diegiem pie katras auss vienu tārpiņu. Tad tie sikspārņus ielaida klētī, pa kuru šie sāka lidot kā putni ar ugunīgām acīm.

Bet velniņiem ar to vien vēl nepietika.

„Ar saimnieku pašu arī kaut kas jāizdara," viņi prātoja. „Aiznesīsim viņu uz kūti un noguldīsim viņu vērša migā."

Velniņi iegāja kūtī, atraisīja vērsi no valga, izveda to ārā un piesēja pie sētiņas. Tad tie klusām ielīda istabā, izcēla viegli no gultas saimnieku, kas nostrādājies gulēja cietā miegā, aiznesa viņu tikpat viegli uz kūti un nolika to salmos zemē pie vērša siles. Vērsi turpretim viņi ieveda istabā un iegāza saimnieka gultā, kur tas uz mīkstām, siltām cisām arī mierīgi palika guļam.

– Mi lenne, ha vödrökkel kimernénk a kátrányt és azzal újra befűtenénk a kemencét? – szólalt meg megint a második ördögöcske, a nagyobbik csirkefogó. – A gazda kára és bosszúsága meg a mi örömünk ezzel is nagyobb lenne.

És kimerték a kátrányt vödrökkel, és becipelték szépen, becsületesen a szárító kemencéjébe.

De ez a rosszaság annyira tetszett a haszontalanoknak, hogy elhatározták, csinálnak még valami viccet. Hát fogtak egy nagy csapat denevért, amik az épület körül kerengtek, összegyűjtötték a szárító mögötti fűben csillogó szentjánosbogarakat és ráültették őket a denevérekre, pókhálófonallal mindkét fülükre kötöttek egy bogarat. Aztán a denevéreket beengedték a magtárba, ahol elkezdtek keringeni, mint tüzes szemű madarak.

De az ördögöcskéknek még ez sem volt elég.

– Valamit magával a gazdával is kell csinálnunk – tűnődtek. – Vigyük ki a tehénistállóba és tegyük a bika állásába.

Az ördögöcskék bementek az istállóba, elkötötték a bikát az állásból, kivezették és kikötötték a kis udvarban. Aztán csendben bekúsztak a szobába, könnyedén kiemelték az ágyból a gazdát, aki a kemény munka után mélyen aludt, éppoly könnyedén kivitték az istállóba és letették a földön a szalmára a bika vályúja mellé. A bikát pedig bevezették a szobába és befektették a gazda ágyába, ahol a puha, meleg szalmazsákon békésen elaludt.

Nu šonakt bija diezgan nedarbu padarīts. Velniņiem no lielas nešanas un stīvēšanās, neskatoties uz nakts saltumu, bija tapis karsti, un tādēļ tie atpūzdamies gribēja pavizināties uz dīķa, kura ūdens netāļu no akas mēnesnīcā vizēja. Viņi paņēma maizes muldu laivas vietā un sāka nest to uz dīķi. Bet, sētas vidū tikuši, viņi ieraudzīja divus vīrus sev pretim pa vārtiem nākam. Velniņi pameta muldu sētas vidū, iemuka tuvējos ogu krūmos un lūkojās no šīs paslēpnes, ko vīri darīs. Bet šie bija divi burlakas, kas bija nodomājuši saimnieku nokaut un aplaupīt. Tie piegāja pie loga, izcēla to nedzirdami un iekāpa istabā. Tad viens no tiem klusām pielīda pie saimnieka gultas, klausījās acumirkli iedomātā saimnieka elpošanā un dūra tad ar lielu dunci visai spēcīgi gultā, gribēdams pāršķelt saimnieka sirdi. Bet duncis ķēra tikai vērša ragu, noslīdēja gar to uz leju, viegli ievainodams lopa galvu.

Iebļaudamies vērsis uzlēca stāvu, izlēca no gultas un sāka, galvu dusmīgi kratīdams, pa istabu skriet apkārt un vajāt burlakus. Līdz nāvei izbijušies, šie tikko, tikko pa logu jaudāja izbēgt ārā, kur tie trīcēdami un drebēdami ogulājos noslēpās.

Hát erre az éjszakára elég csibészséget csináltak. A fagyos éjszakára való tekintet nélkül végzett sok hurcolás és cipekedés kimelegítette az ördögöcskéket, s emiatt pihenésképpen el akartak ugrani a halastóhoz, amelynek tükre a kút közelében csillogott a holdfényben. Fölkaptak két dagasztóteknőt csónak gyanánt és elindultak velük a tóhoz. Ám az udvar közepére érve észrevettek két férfit szemközt, a kapu felől közeledni. Az ördögöcskék letették a teknőket az udvar közepén, bebújtak a közeli bogyós bokrokba és erről a búvóhelyről lesték, mit csinálnak a férfiak. Hanem ezek zsiványok voltak, akik a gazdát meg akarták ölni és kirabolni. Az ablakhoz mentek, hangtalanul kinyitották és bemásztak a szobába. Aztán egyikük csendben odakúszott a gazda ágyához, egy pillanatig hallgatta, amit a gazda lélegzésének vélt, és egy nagy tőrrel teljes erejéből az ágyba döfött, a gazda szívét próbálva eltalálni. De a tőr csak a bika szarvát találta el, végigcsúszott rajta és könnyebben megsebezte a jószág fejét.

A bika elbődülve felpattant, kiugrott az ágyból és a fejét dühödten rázva kezdett rohangálni a szobában és üldözni a zsiványokat. Azok halálra rémülve jutottak ki valahogy az ablakon, ahol remegve, reszketve bújtak el a cserjésben.

„Saimnieks ir burvis, tas pārvērties par vērsi," viņi viens otram čukstēja ausīs, kamēr velniņiem ar abām rokām savas mutes bija jātur cieti, lai apspiestu skalus smieklus. Istabā pa tam vērsis vēl mazu brīdi trakoja tālāk, apmierinājās pēdīgi un nolikās pie krāsns gulēt. Saimniece, kas, otrā gultā gulēdama, visu troksni labi bij dzirdējuse, neuzdrošinājās tomēr ne vārdiņa teikt, jo tā domāja, ka pats nelabais dauzoties pa istabu, aptina galvu ar segu un skaitīja lielās sirds bailēs klusām pātarus.

Kad nu istabā vairs nekas nebija dzirdams, abi burlakas apdomīgi izlīda no ogulājiem un aizgāja uz kūti. Viņi bija nosprieduši saimniekam nozagt vērsi, jo, tā tie savā zagļu zobgalībā sacīja, divi vērši vienās mājās nesatiks, tādēļ viens jāaizved. Bet taisni tai acumirklī, kad tie atvēra kūts durvis, saimnieks pamodās. Izbrīnējies šis taustīja ar rokām pa salmiem apkārt un tad iesaucās sabijies:

„Kas tur? Kur es esmu?"

Izdzirdēdami cilvēka balsi no vērša migas nākam un nevarēdami biezā tumsā, kāda kūtī valdīja, nekā saredzēt, burlakas domāja, ka vērsis runājot, aizcirta durvis cieti un aizskrēja uz riju, aiz bailēm rijas krāsnī gribēdami paslēpties. Bet, tāpat kā velniņi, arī viņi atdūrās uz spaiņiem.

„Tas ir sviests," viens sacīja. „To taču tas burvis nebūs apbūris. Laime, ka ieskrējām rijā, nu jel par mūsu izbailēm krietni sviesta varēsim izēsties."

– A gazda varázsló, átváltozott bikává – súgta egyikük a másik fülébe, mialatt az ördögöcskéknek mindkét kezükkel be kellett fogniuk a szájukat, nehogy hangosan fölnevessenek. A szobában a bika még tombolt egy kicsit, végül megnyugodott és lefeküdt aludni a kályhához. A gazdasszony, aki a másik ágyból az egész ricsajt hallotta, bizonytalanságában, minthogy egyetlen szó sem hangzott el, azt gondolta, hogy maga a gonosz dübörgött a szobában, fejére borította a takarót és rettegő szívvel, csendben imákat mormolt.

Mikor a szobából már semmi sem hallatszott, a két zsivány gondterhelten kibújt a cserjésből és odament az istállóhoz. Elhatározták, hogy ellopják a gazdától a bikát, mert ahogy a zsiványok gúnyosságával mondták, egy háznál nem lehet két bika, az egyiknek el kell mennie. De éppen abban a pillanatban, amikor kinyitották az istálló ajtaját, a gazda felébredt. Csodálkozva tapogatta két kezével a szalmát maga körül és riadtan kérdezte:

– Mi ez? Hol vagyok?

Meghallva a bika állásából az emberi hangot, és a sűrű sötétben nem tudva kivenni, hogy mi van az istállóban, a zsiványok azt gondolták, hogy a bika beszél, bevágták az ajtót és berohantak a gabonaszárítóba, hogy rémületükben a szárító kemencéjébe rejtőzzenek. De akárcsak az ördögöcskék, ők is megbotlottak a vödrökben.

– Ez vaj – mondta az egyik. – Ezt nem bűvölhette meg az a varázsló. Szerencse, hogy beszaladtunk a szárítóba, akkor hát erre a nagy ijedelemre jól belakhatunk vajjal.

Viņi gaidīja brīdi, bet, tā kā viss palika kluss, tie izkāpa no bedres un atnesa no pagalma muldu, un nolika to pie bedres. Viņi sviestu gribēja sakraut muldā, lai to vieglāk varētu aiznest. Viens burlaka nu atkal iekāpa bedrē un cēla spaiņus no krāsns laukā, tos salikdams visapkārt uz bedres malas; otrs pa tam atvāza vienu spaini vaļā un taisījās sviestu ar rokām sakraut muldā. Bet, gribēdams krietnu piku no spaiņa izcelt, tas iegrūda abas rokas gandrīz līdz pat elkoņiem darvā.

„Vai velns!" viņš iesaucās, rokas ātri atraudams atpakaļ un spaini pagrūzdams uz priekšu. „Kas tad tā nu atkal par ķezu?"

Bet spainis, kas jau cieti uz bedres malas bija stāvējis, tai pašā acumirklī no grūdiena ievēlās bedrē un otram burlakam taisni uz galvas.

Burlaka iekliedzās, izkāpa ātri no bedres, kā ķēms vispār ar lipīgo šķidrumu notecējis.

„Spaiņos ir darva," pirmais burlaka izskaidroja, kas vairāk traukus bija attaisījis vaļā. „Ā, kaut jel tam sasodītam burvim ellē pa darvu vien būtu jāvārās!"

Lādēdami abi atstāja riju un lūkoja ārā noslaucīties. Bet burlaka, kuram spainis bij uzkritis uz galvas, tā bija notecējis, ka tam svārki bija jāvelk nost un jānes rokā, ja tos negribēja mest zemē.

„To tam burvim nepiedošu," viņš zvērēja lielās dusmās. „Un, ja man šonakt jāpaliek tepat, agrāk neiešu projām, pirms viņam kaut ko nebūšu nozadzis."

Vártak egy kicsit, de hogy minden csendes maradt, kimásztak a gödörből, fölvették az udvarról a teknőket és az üreg mellé tették. Vajat akartak a teknőbe tölteni, hogy könnyebben elvihessék. Az egyik zsivány visszamászott hát az üregbe és kiemelte a vödröket a kemence belsejéből, mindenfelé volt belőlük az üregben; a másik pedig egyenként kimerte a vödröket a teknőbe kézzel. De ahogy egy jókora darabot ki akart emelni a vödörből, mindkét keze majdnem könyékig kátrányba merült.

– Mi az ördög! – kiáltott fel, gyorsan visszarántva a kezét és közelebb húzva a vödröt. – Mi ez az undokság már megint?

A vödör pedig, ami éppen az üreg mellett állt, abban a pillanatban belecsúszott az üregbe a rángatástól, egyenesen a másik zsivány fejére.

A zsivány fölkiáltott, gyorsan kimászott az üregből, mint egy rémalak, tetőtől talpig ragacsos folyadékkal borítva.

– A vödrökben kátrány van – fedezte föl az első zsivány, aki több vödröt is kinyitott. – Á, annak az átkozott pokolbéli varázslónak csakis ezzel lehet főznie!

Feldühödve indultak kifelé a szárítóból megtörölközni. De az a zsivány, akinek a fejére borult a vödör, annyira csöpögött, hogy levette az ingét és a kezében vitte, mert nem akarta a földre dobni.

– Ezt nem bocsátom meg annak a varázslónak – fortyogott mérgében. – És ha ma egész éjjel itt kell lennem, addig el nem megyek, amíg valamijét meg nem szerzem.

Otram burlakam bija tādas pašas atriebīgas domas, un tātad viņi ielīda stallī un gribēja saimniekam aizvest zirgu. Bet stallis bija tukšs, jo vakarā puisis zirgu bij aizjājis pieguļā.

„Šonakt mums neveicas," burlakas runāja un aizgāja uz klēti. Vienā vietā viņiem taču vajadzēja laimēties. Bet kas to deva! Tikko klēts durvis bij vaļā, kad sikspārņi ar joni tiem gāzās pretim, savus cietos spārnus ap viņu ausīm pērdami.

„Kungs tētīt, pilna klēts velnu!" burlakas iekliedzās, tik daudz ugunīgu acu ieraudzīdami. „Glābiet, glābiet, glābiet, glābiet!" Un, ausis ar rokām aizsegdami, tie sāka lobt, ko katrs mācēja.

Saimnieks, kas pa tām starpām no sava sajukuma pilnīgi bija atjēdzies un nupat jau taisījās iet uz istabu, izskrēja no kūts un paķēra, ieraudzījis divus cilvēkus bēgam, pie durvīm pieslieto nūju, un sāka burlakām dzīties pakaļ. Šie, nu vairs nezinādami, kur dēties, devās savā nesamaņā uz riju, rijai garām, uz tiltiņa virsū un — tāļāk tie netika. Jo sviests, ko tie bija noturējuši par iedzeltainu koku, bija mīksts, un viņi tajā samuka līdz gurniem. Kamēr nu burlakas nopūlējās no dārgās dieva dāvanas tikt laukā, tamēr arī saimnieks piesteidzās ar nūju klāt un palīdzēja vienam un otram, cik jau nu viņam spēka bija kaulos. Pēdīgi burlakas taču izrāpās grāvja otrā malā laukā un aizšmauca projām, saimniekam ne paldies nepateikuši.

A másik zsiványnak is ilyen visszataszító gondolatok jártak a fejében, és bement a lóistállóba, el akarta vinni a gazda lovát. De az istálló üres volt, mert este a fiú kilovagolt a lovat legeltetni.

– Ma este nincs szerencsénk – mondták a zsiványok és elmentek a magtárhoz. Valahol mégiscsak szerencsével kell járniuk. De mi történt! Amint kinyílt a magtár ajtaja, a denevérek egy szempillantás alatt nekik zúdultak, kemény szárnyaikkal fülön verve őket.

– Uramisten, a magtár tele ördögökkel! – kiabáltak a zsiványok a rengeteg tüzes szempár láttán. – Segítség, segítség, segítség, segítség! – És a fülüket kézzel eltakarva futásnak eredtek, ahogy csak bírtak.

A gazda, aki mindezek miatti riadalmából egészen magához tért és éppen a szobába igyekezett, kifutott az istállóból és észrevéve a két futó embert, az ajtó mellé állított bottal kezdte csépelni a zsiványokat. Ezek, már végképp nem tudva, hová kapjanak, ösztönösen a szárítóhoz indultak, el a szárító mellett, föl a hidacskára és – tovább nem jutottak. Mert a vaj, ami ott bearanyozta a fát, lágy volt, és csípőig merültek bele. Míg a zsiványok azon erőlködtek, hogy kivergődjenek isten drága ajándékából, addig a gazda odaszaladt hozzájuk a bottal és segített egyiknek is, másiknak is, míg csak azok csontja bírta. Végül a zsiványok kimásztak az árok túlpartján és eltámolyogtak, köszönetet sem mondva a gazdának.

Šis smiedamies viņiem ar nūju nokratīja pakaļ.

„Tātad jūs bijāt tie nebēdnieki, kas mani uz kūti aiznesa," viņš norunāja. „Nu, otrreiz jums tādi joki vairs nenāks prātā. Tos es jums izdzinu... Bet raugies — ko tad viņi te pametuši? Svārkus — un gluži nodarvotus. Būs laikam arī ap manu darvas mucu blēņojušies!"

Saimnieks ar nūju svārkus bija pacēlis uz augšu un nosvieda tos tagad atkal grāvmalā. Krītot svārku kulē kaut kas ieskanējās.

„Tur jau tā kā nauda noskanēja," saimnieks runāja, pieliecās un izvilka no svārku kules smagu maku. „Skaties, skaties, kas par godīgiem blēžiem. Tie savus nedarbus tūliņ arī aizmaksā."

Saimnieks attaisīja maku un atrada, ka tas bija pilns ar zelta naudu. Priecīgi viņš maku iebāza kulē un steidzās uz istabu pastāstīt sievai, kāda laime tam nupat gadījusēs.

Tikko sieva izdzirda vīra balsi, tā visā galvā sāka kliegt un nemitējās agrāk, kamēr nebij uztaisīta uguns, vērsis aizvests atpakaļ uz kūti un visi kakti pamatīgi izmeklēti. Tikai tad vien vēl viņa klausījās vīra izskaidrojumā, ka istabā neesot bijuši nedz burlakas, nedz spoki, bet tikai divi gluži nevainīgi cilvēki, kas pa māju iztaisījuši dažādus jokus un tad par tiem bargi samaksājuši un aizgājuši. Viņš rādīja sievai naudu, iecēla atkal logu, un tad abi devās pie miera un gulēja maigi līdz rīta gaismai.

Ez utánuk nevetett és megrázta a botot.

– Szóval ti voltatok azok a mihasznák, akik kivittek engem az istállóba – állapította meg. – Hát legközelebb ilyen viccek nem jutnak az eszetekbe. Ezt kiűztem belőletek... De nézd már – hát mit dobáltak ezek ide? Egy inget – és tiszta kátrány. Talán még a kátrányos hordóm körül is csináltak valami csibészséget!

A gazda magasra tartotta az inget a bottal és viszszahajította az árokpartra. Ahogy lepotyogott, a zsebében megcsörrent valami.

– Mintha pénz csendült volna itt – mondta a gazda, lehajolt és kihúzott egy súlyos erszényt az ingzsebből. – Nicsak, nicsak, mijük van a derék csibészeknek. Így a csínyeik egyből visszafizetődnek.

A gazda kinyitotta az erszényt és látta, hogy tele van aranypénzzel. Örömmel tette zsebre, és bement a szobába, hogy elmeséje a feleségének, milyen szerencse érte éppen őket.

Amint az asszony meghallotta a férje hangját, teli torokból kiabálni kezdett, és abba sem hagyta, amíg meg nem lett gyújtva a tűz, a bika vissza nem lett vezetve az istállóba, és minden sarok alaposan át nem lett kutatva. Csak aztán hallgatta meg a férje magyarázatát, hogy a szobában nem voltak se zsiványok, se szellemek, csak két egészen ártatlan ember, akik a ház körül mindenféle viccet csináltak és elmenet alaposa megfizettek értük. Megmutatta az asszonynak a pénzt, visszacsukta az ablakot, és aztán mindketten átadták magukat az álomnak és hajnalhasadásig édesdeden aludtak.

Dienā saimnieks smiedamies stājās pie sabojātā sviesta nokopšanas un saimniece dziedādama mazgāja un berza sadarvotos spaiņus. Bet velniņiem, kuriem naktī par burlaku ķezām bija bijis lielu lielais prieks, tagad par saimnieku līksmību bija lielu lielās errastības. Dievbijīgajam saimniekam tie bija gribējuši kaitēt, un nu tas caur viņiem bija ticis izglābts no nāves un dabūjis daudz naudas. Tā tas nedrīkstēja palikt. Velniņiem nu kaut kas bija jāizdomā, caur ko saimnieks dabūtu galu. Visu dienu tie nekur negāja, tikai uz salmu kaudzes vien gulēja, gozējās saulē un domāja. Beidzot vakarā katrs savu nedarbu bij izdomājis.

„Es apburšu saimnieka zirgu, lai tas ikkatru nosviež, kas viņam kāpj mugurā," pirmais sacīja. „Es dzirdēju — šonakt esot saimnieka reize jāt pieguļā, tātad viņš varbūt vēl šonakt, no zirga krizdams, nolauzīs kaklu."

„Un es apburšu šīs mājas aku," otrais sacīja. „Ikkatrs, kas pie tās ies pēc ūdens, iekritīs un noslīks."

Un velniņi izdarīja, ko bij apņēmušies, un apbūra zirgu un aku, un tad noslēpās.

Bet saimnieks aiz priekiem, ka ticis par bagātu vīru, nejāja vairs pieguļā, bet lika zirgiem sēku ielikt silē. Tāpat arī vakarā vairs neviens negāja uz aku, jo ūdens jau dienā bij ticis pienests.

Reggel a gazda mosolyogva állt meg a tönkrement vajhalom fölött, a gazdasszony pedig énekelve mosta, sikálta az összekátrányozott vödröket. De az ördögöcskéknek, akiknek nagy örömet szerzett, hogy a rablók milyen slamasztikába kerültek az éjjel, most nagyon nagy bosszúság volt a gazda lelkesedése. Ártani akartak a hívő gazdának, és éppen őáltaluk menekült meg a haláltól és jutott sok pénzhez. Ezt nem hagyhatták annyiban. Valamit ki kellett hát találniuk, amivel végezhetnek a gazdával. Egész nap nem mentek sehova, csak feküdtek a szalmakazalban, melegedtek a napon és gondolkodtak. Végül estére kitalálták az összes haszontalanságot.

– Megbűvölöm a gazda lovát, hogy dobja le, amikor a hátára ül – mondta az első. – Hallottam, hogy ma éjjel a gazda kilovagol éjszakai legeltetésre, és talán a lóról leesve kitöri a nyakát.

– Én pedig megbűvölöm a kutat – mondta a másik. – Amikor vízért jön, belezuhan és megfullad.

Az ördögöcskék megcsinálták, amit elhatároztak, megbűvölték a lovat és a kutat, aztán elbújtak.

De a gazda örömében, hogy gazdag ember lett belőle, nem lovagolt ki éjszakára, hanem öntött a lónak darált gyümölcsöt a vályúba. S éppen akkor éjszaka senki sem ment a kúthoz, mert már nappal mertek ki vizet.

Kad nu, ilgu laiku nogaidījušies, velniņi redzēja, ka saimnieks nenāca un visa māja apgūlās, tie saīguši arī gribēja doties pie miera un ķēķa krāsnī pārgulēt pa nakti. Te piepeši viņi ieraudzīja vīru pa vārtiem ienākam pagalmā. Viņi to tūliņ pazina, tas bija viens no izgājušās nakts burlakām.

„Tas nāk atkal uz saimnieku, tagad viņš to nodurs," velniņi runāja savā starpā un atplēta acis jo plaši, lai jel visu skaidri redzētu, kas nu notiks.

Bet burlaka negāja vis uz istabu, bet ielīda stallī, jo tas gribēja zagt saimnieka zirgu. Otrs burlaka stāvēja aiz vārtiem netālu no akas un gaidīja. Viņš nedrīkstēja tuvāk nākt, jo tam bija jātur zirgs, ko abi šonakt jau bija nozaguši.

Drīzi pirmais burlaka iznāca ar zirgu no staļļa ārā un uzlēca tam mugurā. Bet, tikko tas bija noticis, kad zirgs sāka spārdīties, slieties stāvu un kā traks pa pagalmu kūvēt. Gan burlaka lūkoja viņu valdīt, gan tas viņu labināja — par velti, zirgs agrāk nerima, kamēr savu jājēju nebija nosviedis.

Bet krizdams burlaka nolauza kaklu.

Aiz vārtiem otrs burlaka gaidīja, gaidīja, piekusa pēdīgi stāvēdams un atsēdās uz dēļu apsistās akas malas. Zirgs, pamanījis ūdeni, sāka pēc tā ošņāt un snaicīties.

„Vai gribi dzert?" burlaka runāja. „Paga, pasmelšu tev."

Viņš paņēma kāsi un spaini, kas turpat akas malā bija, un ielaida spaini ūdenī.

Így hát, miután sokáig várakoztak, az ördögöcskék látták, hogy a gazda nem jön és mindenki nyugovóra tér, a mérges ördögöcskék is le akartak feküdni és a konyhai kemencében átaludni az éjszakát. Itt hirtelen megláttak egy férfit a kapunál befelé jönni az udvarra. Rögtön tudták, hogy ez az egyik elmenekült éjjeli tolvaj.

– Ez megint a gazdához jön, le fogja szúrni – mondták egymás között az ördögöcskék és jó nagyra nyitották a szemüket, hogy jól láthassák, mi történik.

De a rabló nem ment be a szobába, hanem az istállóba kúszott, mert el akarta lopni a gazda lovát. A másik rabló a kapunál állt és a kút közelében várt. Nem jöhetett közelebb, mert ő akarta megtartani az éjjel ellopott lovat.

Az első rabló hamarosan kijött az istállóból és felült a hátára. De ekkor a ló kapálni kezdett, felágaskodott és mint a bolond szökdécselt át az udvaron. Minél jobban próbálta a rabló irányítani, annál inkább – hiába, a ló még gyorsabban ugrált, amíg a lovasa már nem tudott rajta maradni.

S ahogy lezuhant a rabló, kitörte a nyakát.

A kapu mögött a másik rabló várt, csak várt, már elfáradt az ácsorgásban és leült a fahasábokkal körberakott kúthoz. A ló észrevette a vizet, szimatolni és nyújtózkodni kezdett.

– Inni akarsz? – kérdezte a rabló. – Várj, merítek neked.

Kampóra akasztotta a kút mellett álló vödröt és kezdte leengedni a vízhez.

Bet, to pilnu atkal uz augšu velkot, viņam kāja paslīdēja, tas iegāzās uz galvas akā un noslīka.

Nu abi burlakas bija beigti.

„Tādi muļķi!" velniņi bārās. „Saimnieku tie nevīžoja nokaut, bet paši mācēja dabūt galu! ... Nu nekas, papam par viņiem būs prieks."

Viņi ielīda ķēķa krāsnī un gulēja tur karstās pirkstīs, kamēr rītā saimniece nāca un viņiem aizkūra uguni priekšā. Līdz ar dūmiem velniņi uzskrēja pa skursteni gaisā un nosēdās uz jumta, aiz jumta gala ažiem slēpdamies, lai no turienes noskatītos, ko saimnieks darīs.

Ieraudzījis beigto burlaku un vaļēju zirgu pagalmā, šis tūliņ noprata, kāds viesis tur zemē gulēja, saņēma mierīgi zirgu un gribēja to vest stallī. Bet zirgs sāka šņākt un krākt, kāpās atpakaļ, slējās stāvu un izturējās kā jau daždien apburts lops.

„Ahā," saimnieks sacīja. „Es manu, kas ar tevi noticis. Šis vīrs tevi apbūris." Viņš pasniedzās pie staļļa durvju augšas stenderes, satvēra tur iesprausto sērmūkļa nūju ar trejdeviņiem krustiem un pārlaida to trīs reizes zirgam pa muguru. Acumirklī zirgs stājās trakot, un saimnieks to ieveda stallī. Apbūrums bija zudis.

„Nu, draugs, nāk tava rinda," saimnieks runāja uz mironi, pārlika to pār pleciem un nesa viņu pa vārtiem projām, gribēdams to kaut kur sētmalē aprakt. Bet te viņš pie akas ieraudzīja svešu zirgu un, piegājis tuvāk, akā cilvēka kājas.

De éppen ahogy húzta vissza, a lába megcsúszott, fejjel előre belehullott a kútba és belefulladt.

Így mindkét rabló elpusztult.

– Ostobák! – bosszankodtak az ördögöcskék. – A gazdát habozás nélkül megölték volna, de ők maguk pusztultak el!... No mindegy, papa nekik is örülni fog.

Bebújtak a konyhai kemencébe és ott aludtak a jó melegben, amíg reggel a gazdasszony meg nem jött és rájuk nem gyújtotta a tüzet. A füsttel együtt az ördögöcskék is kiszöktek a kéményen a levegőbe és leültek a tetőre, a tető mögött kecskévé változtak, hogy onnen leshessék, mit fog csinálni a gazda.

Észrevette az elpusztult rablót és az elszabadult lovat az udvarban, rögtön gondolta, milyen vendég fekszik a földön, nyugodtan megfogta a lovat és vissza akarta vezetni az istállóba. De a ló prüszkölt és harákolt, visszahátrált, felágaskodott és úgy viselkedett, mint valami teljesen elvarázsolt jószág.

– Aha – mondta a gazda. – Értem, mi történt veled. Ez az ember megbűvölt. – Benyúlt az istálló ajtófélfája mögé, kihúzott onnan egy berkenyefa botot, amin háromszor kilenc kereszt volt, és rásuhintott vele a ló hátára háromszor. Egy pillanat múlva a ló abbahagyta a nyugtalankodást, s a gazda visszavezette az istállóba. A varázslat elmúlt.

– No, barátom, rajtad a sor – mondta a gazda a halottnak, a vállára vetette és kivitte a kapun, odakint akarta valahol elásni. De itt a kútnál megpillantotta az idegen lovat, és közelebb menve a kútban az ember lábait.

„Tātad esat divi bijuši," saimnieks runāja tāļāk. „Laikam draugi un biedri, un mani vakarnakts jokupēteri! Nu, guliet tad arī nešķirti vienu vietu!" Un viņš iemeta mironi akā, pasauca puisi, un abi aizmeta aku cieti. Bet zirgu saimnieks paņēma un ieveda to smiedamies stallī.

Kad velniņi visu to redzēja, viņi aiz dusmām kūleniski no jumta gala aiz istabas novēlās zemē. Viņi tā bija priecājušies uz saimnieka nelaimi, un, lūk, nu — viss atkal bija izgājis viņam par labu! Bet vai tad tiešām viņam nekādas kaites nevarēja padarīt?... Pagaidi, saimniek, velniņi nu vēlreiz ko izdomās!

Tie paņēma pakulas, aizbāza sev ausis, lai cīruļu un bezdelīgu dziesmas viņus netraucētu, nolīda tad salmu kaudzē, katrs savā pusē, un domāja, domāja, salmos atspērušies. Tikai vēlā naktī tie atkal izlīda no kaudzes.

Viņi bija izdomājuši briesmīgu nedarbu.

Tūliņ aiz mājas iesākās saimnieka pļava un aizstiepās tālu, tālu projām. Velniņi bija dzirdējuši, ka saimnieks par pļavu bija priecājies un sacījis: „Tur man izaugs brangs siens." Tā kā nu viņi domāja, ka zāle jau augdama un briezdama pate no sevis top par sienu, tad tie to gribēja nogriezt, pirms tas bija noticis, un tādā kārtā iznīcināt saimnieka jaukās cerības.

– Szóval ketten vagytok – mondta a gazda. – Nyilván barátok és társak, és a ma éjjeli tréfacsinálók! No, feküdjetek akkor egy helyre! – És beledobta a halottat a kútba, hívta a fiút, és együtt betemették a kutat. A lovat pedig a gazda megfogta és mosolyogva bevezette az istállóba.

Mikor az ördögöcskék mindezt látták, morcosan lebukfenceztek a tetőről a szoba mögött a földre. Már örvendeztek a gazda szerencsétlenségén, és tessék – az egész csak a javára szolgált! De hát akkor igazán semmilyen bajt nem okozhatnak neki?... Megállj, gazda, az ördögöcskék megint kitalálnak valamit!

Fogtak lenszálakat, betömték a fülüket, hogy a pacsirták és fecskék éneke ne zavarja őket, becsúsztak a szalmakazalba, mindkét oldalon egy, és gondolkodtak, gondolkodtak a szalmába bújva. Csak késő éjjel bújtak elő.

Borzasztó csínyt ötlöttek ki.

Éppen a ház mögött kezdődött a gazda rétje és messze, messze elnyúlt. Az ördögöcskék hallották, hogy a gazda örül a rétnek és azt mondja: „Jó kövér széna terem rajta." Így hát azt gondolták, hogy a fű már jól megnőtt és kaszálható, hogy meglegyen a kövér széna, le akarták hát vágni, hogy a gazda szép reményeit tönkretegyék.

Viņi paņēma divas vecas slotas, kuras tūliņ pārvērtās par asiem griežamiem rīkiem, nostājās viens vienā, otrs otrā pļavas galā un sāka nu tauko, sulaino zāli pļaut. Darbs bija grūts, bet gāja tomēr ātri uz priekšu, un, kad rīta blāzma nosārtoja austrumu, tad pļava bija nopļauta un zāle gulēja tik glītās reizēs, kā kad to izveicīgākie pļāvēji būtu nopļāvuši.

Bet velniņi gluži slābani aizvilkās uz māju.

Kad saimnieks bija piecēlies un redzēja pļavu nopļautu, viņš aiz prieka rokas sasita kopā.

„Siev," viņš sauca, „nāc skaties, kas naktī atkal noticis! Mūsu pļava nopļauta! Paldies žēlīgam debesu tēvam! Tur mums divas nedēļas būtu jāsvīst katru rītu, un nu viss ir tik glīti, kā ar nazi nogriezts!"

Šos vārdus izdzirzdami, velniņi aiz dusmām tapa balti kā pārkaitēta dzelzs.

„Liksim viņu tagad mierā," tad pirmais sacīja. „Citādi tas kļūs par daudz laimīgs un bagāts."

„Nē," otris atteica. „Lūkosim vēlreiz. Skaties, tur saimnieks dzen lielu pulku aitu ganos. Pārvērtīsimies par jēriem un ievilināsim visu pulku purvā, lai noslīkst."

„Lūkosim arī vēlreiz," pirmais velniņš sacīja, un abi izlīda no paslēpnes, pārvērtās par jēriem un piebiedrojās saimnieka aitu ganībai.

Fogtak két régi partvist, egyszeriben átváltoztatták őket éles vágószerszámokká, egymás mellé álltak, s nekiláttak a kövér, szaftos füvet kaszálni. Nehéz munka volt, de örömmel és gyorsan haladtak vele, s mire a hajnalpír felvöröslött a keleti égen, a rét le volt kaszálva, s a fű oly takaros rendekben feküdt, ahogy csak a legszorgosabb aratók tudják felrakni.

Az ördögöcskék pedig egész bágyadtan vánszorogtak vissza a házhoz.

Mikor a gazda fölkelt és látta a lekaszált rétet, örömében összecsapta a kezét.

– Asszony – mondta –, gyere, nézd, megint mi történt az éjszaka! A rétünk lekaszálva! Köszönet a gondoskodó mennyei atyának! Ott kellett volna izzadnunk reggelenként két hétig mindkettőnknek, s most minden olyan rendben van, mintha késsel vágták volna el!

E szavak hallatán az ördögöcskék mérgükben úgy elfehéredtek, mint a fényesre kovácsolt acél.

– Hagyjuk békén – mondta az első. – Folyton csak boldogabb és gazdagabb lesz.

– Ne – mondta a másik. – Próbáljuk meg újra. Nézd, a gazda ott tereli a birkanyájat legelni. Változzunk bárányokká és csaljuk az egész nyájat a mocsárba, hogy belefulladjanak.

– Próbáljuk meg még egyszer – mondta az első ördögöcske, és kibújtak búvóhelyükről, báránnyá változtak és csatlakoztak a gazda nyájához.

„Skaties, skaties," saimnieks runāja, velniņus ieraudzīdams. „Izgājušā naktī atkal ielēkuši divi skaisti jēri. Sen jau vēlējos, lai manā kūtī būtu arī kāda melna aitiņa. Nu dieviņš atsūtījis divas. Es esmu laimīgs cilvēks."

Kad jau šie vārdi velniņus no jauna ļoti sapiktoja, tad viņi par to, kas tūliņ pēc tam notika, labprāt no savām jēru ādām būtu izlēkuši laukā — ja būtu varējuši.

Jo, proti, pa ceļu, kura malā saimnieka ganības atradās, brauca spīdoša kariete, un tajā sēdēja skaista princese. Kad kariete pie aitu pulka bija pienākuse, princese lika apturēt un sveicināja saimnieku, laipni ar galvu pamādama.

„Es redzu, tev tur ir pāris melnu jēru," princese sacīja. „Viņi ir skaisti un lēkā apkārt tik jautri, ka man patiktos viņus uz pili ņemt līdz. Vai tu man tos negribētu pārdot?"

„Labprāt, žēlīgā princese," saimnieks atbildēja, cepuri rokā turēdams.

„Cik tu par viņiem prasi?"

Saimnieks nebij vis muļķis: viņš zināja, ja augstiem kungiem kaut kas patīk, tad tie naudas par to nežēlo.

„Divi simti zelta gabalu, žēlīgā princese."

„Divi simti?" princese atkārtoja. „Vai tas nav drusku par daudz? Kādēļ tu tik daudz prasi?"

„Žēlīgā princesīt, tādēļ, ka tie jēri nav tādi kā tie citi. Viņi avenam ielēkuši," saimnieks izskaidroja.

– Nézd, nézd – mondta a gazda, meglátva az ördögöcskéket. – Az éjjel megint két szép báránykánk született. Régóta vágytam rá, hogy az aklomban legyen fekete bárány is. Hát az istenke küldött kettőt. Szerencsés ember vagyok.

Ezek a szavak úgy felbosszantották az ördögöcskéket, hogy ott a réten rögtön kiugrottak volna báránybőrükből – ha tudtak volna.

Ugyanis az úton, ami mentén a gazda legelője feküdt, egy csillogó hintó haladt, amiben egy szép hercegnő ült. Mikor a hintó a birkanyájhoz ért, a hercegnő megállította és üdvözölte a gazdát, szívélyesen bólintva fejével.

– Látom, hogy van egy pár fekete bárányod – mondta. – Szépek és olyan vidáman ugrálnak, hogy szeretném magammal vinni őket a palotába. Nem akarnád eladni őket?

– Szívesen, kegyes hercegnő – felelte a gazda, kezébe kapva kalapját.

– Mennyit kérsz értük?

A gazda nem volt ostoba: tudta, hogy ha a nagyuraknak megtetszik valami, arra nem sajnálják a pénzt.

– Kétszáz aranyat, kegyes hercegnő.

– Kétszázat? – ismételte a hercegnő. – Nem sok ez egy kissé? Miért kérsz ilyen sokat?

– Kegyes hercegnő, azért, mert ezek a báránykák nem olyanok, mint a többi. Ezek ürütől születtek – magyarázta a gazda.

„Ak tā," princese sacīja apmierināta. „Tā ir cita lieta." Un viņa izvilka zīda naudas kuli un noskaitīja saimniekam rokā divi simti zelta gabalu.

Iebāzis naudu kulē, saimnieks nu gāja saķert jērus. Bet tas nebija vis tik viegli izdarāms, kā viņš bija domājis. Jo velniņi, kas visu bija dzirdējuši, neparko negribēja padoties. Viņi ieskrēja aitu pulka vidū, noslēpās krūmos, palīda zem karietes un nokausēja saimnieku līdz pēdējam. Beidzot šis ar aizrautu elpu nostājās pie karietes un sacīja: jēri neesot sagūstāmi, lai princese naudu ņemot atpakaļ. Bet princese, kuru šī trece līdz asarām bija nosmīdinājuse, to nedarīja, iemeta turpretim vēl kādus zelta gabalus saimnieka rokā, pavēlēja zirgu puišam piesiet zirgus un iet saimniekam palīgā. Tad arī viņa pate izkāpa no karietes, atsprauda zīda svārkus, lai tie netaptu netīri, un nu visi trīs jēriem devās pakal un saņēma tos pēdīgi laimīgi cieti. Saimnieks nu viņiem sasēja kājas, ielika tos karietē, un princese aizbrauca.

– Nahát – mondta a hercegnő megbékélve. – Az más. – És előhúzta selyem erszényét és leszámolt a gazda kezébe kétszáz aranyat.

A pénzt a gazda erszényébe tette és elment megfogni a bárányokat. De ez nem volt olyan könnyű, ahogy gondolta. Mivel az ördögöcskék mindezt hallva semmiképp sem akartak elmenni. Beszaladtak a birkanyáj közepébe, elbújtak a bokrokban, a hintó alatt, teljesen kifárasztva a gazdát. Végül kifulladva megállt a hintóból és azt mondta, a bárányokat nem lehet elfogni, a hercegnő visszakapja a pénzét. De a hercegnő, akit ez a színház könnyekig megnevettetett, nem vette vissza, hanem még néhány aranyat nyomott a gazda kezébe, és megparancsolta a lovászfiúnak, hogy kösse meg a lovakat és siessen a gazda segítségére. Ő maga is kimászott a hintóból, felhúzta selyemszoknyáját, hogy be ne piszkolja, és hármasban terelték vissza a bárányokat. A gazda összekötötte a lábukat, betette őket a hintóba, és a hercegnő elhajtatott.

Nokļuvuse pilī, viņa jērus lika mazgāt smaržīgos ūdeņos un pataisīja divus mazus kakleniekus ar pavadām no sarkana zīda. Aiz tām princese savus jērus ik dienas vadāja, deva tiem medu ar maizi ēst un saldu pienu dzert, palaida tos arī kādreiz vaļā savā dārzā, kuram visapkārt bij augsts mūris. Bet šāda dzīve velniņiem nebūt nebij pa prātam. Viņi bij ieraduši dzīvot savā vaļā, pēc patikšanas draiskāt apkārt, un nu tiem rāmi bija jāiet pie pavadas vai jāstāv mazā kūtiņā.

Tu vaicāsi, kādēļ tad viņi nepārvērtās par pelēm, neizgrauza durvīs caurumu un neizbēga vai netapa par putniem un neaizlidoja pār augsto mūri?... Jā, to viņi jau sen būtu izdarījuši, ja būtu mācējuši no savām jēra ādiņām tikt laukā. Bet viņi to neprata. Viņi ellē bija bijuši slinki pie mācīšanās un tik tālu vien vēl tikuši, kā par kaut ko var pārvērsties. Bet, kā atkal tapt par velniem, tas viņiem vēl nebija zināms. Savās dusmās par saimnieka laimi tie to pavisam bija piemirsuši, un nu viņiem negribot bija jāpaliek par jēriem. Un tā tad viņi laikam pamazām būtu izauguši par vareniem aveniem, ja tiem nejauša laime nebūtu ļāvuse satikties ar kādu burvi.

A palotába érve a bárányokat megfürösztötte illatos vízben és kis nyakörveket adott rájuk, vörös selyem pórázzal. Ettől fogva mindennap megsétáltatta báránykáit, mézes kenyérrel etette és édes tejjel itatta őket, engedte őket szabadon futkározni kertjében, amit magas fal vett körül. De az ördögöcskéknek ez az élet nem volt ínyére. Megszokták, hogy a maguk urai, tetszésük szerint rosszalkodhatnak, és most ebben a kalitkában kell mászkálniuk, vagy ülhetnek a kicsiny istállóban.

Azt kérdezed, miért nem változtak egérré, nem rágcsáltak lyukat az ajtón és nem szaladtak ki, és nem is váltak madárrá, hogy átrepüljenek a magas falon?... Igen, rég megtették volna, ha képesek lettek volna kibújni a báránybőröcskéből. De nem voltak képesek. A pokolban lusták voltak tanulni, és eddig még csak boldogultak, amikor át kellett változni valamivé. De hogy ismét visszaváltozzanak ördöggé, annak a módját nem tudták. A gazda szerencséje miatti mérgükben teljesen elfeledkeztek róla, és így bárránynak kellett maradniok. És talán hatalmas ürüvé növekednek, ha véletlen szerencséjük folytán össze nem akadnak egy varázslóval.

Proti, kad princese atkal reiz no pastaigāšanās pārnāca mājā un pa ieradumam jērus veda pie rokas, pils vārtos sēdēja ubags un lūdzās dāvanas. Bet šis ubags nebija nekas cits kā burvis, kas princesē bij ieskatījies un nu pils vārtos sēdēja un gaidīja izdevīga brīža, kad pilī varētu iekļūt un princesi nozagt. Kamēr princese pa kuli meklēja sīkas naudas, burvis uzmeta acis velniņiem un tad izbrīnējies iesaucās velnu valodā. Jo viņa acīm velniņi parādījās kā velniņi un nevis kā jēri.

„Kur tad jūs te cēlušies?" viņš vaicāja. „Kas tad jūs, knauķus, no elles laidis laukā, un ko jūs te darāt?"

Velniņi nu arī labi ieskatījās ubagā un uzzīmēja to par burvi, ko tie vairāk reižu ellē ap velna mātes dzimšanas dienu laimes vēlētāju pulkā bija redzējuši. Šis burvis bija ļoti smalks un valkāja, kā katrs „īsts" latviešu mākslinieks, trīs uzvārdus, proti, viņš būra zem Brudul-Bubulniek-Akākstoņa vārda. Bruduli viņš bija mantojis, Bubulnieku viņam bija dāvinājuši draugi, un Akākstoni viņš par lētu naudu Kurzemē bija pircis.

„Ak, mīļo Brudulīt-Bubulnieciņ-Akākstonīt," abi velniņi vienā balsī iesāka žēloties, „mums ļoti nelabi izgājis." Un nu viņi ātri izstāstīja savus piedzīvojumus un kā šie tikuši jēru ādās un lūdzās, lai jel burvis šiem palīdzot atkal tapt par velniņiem.

Ugyanis amikor a hercegnő egyszer hazatért a sétából, kezében tartva a báránykák pórázát, egy koldus ült és koldult a palota kapujában. De ez a koldus nem volt más, mint egy varázsló, aki jól megnézte a hercegnőt, és várta az alkalmat, hogy bejuthasson a palotába és elrabolhassa. Amíg a hercegnő aprópénzt keresgélt az erszényében, a varázsló rápillantott az ördögöcskékre és csodálatosképpen egyből ördögnyelven szólította meg őket. Mert az ő szemében az ördögöcskék ördögöcskék voltak, nem bárányok.

– Hová tartotok? – kérdezte. – Hogy kerültetek ide a pokolbéli mezőkről, fiacskáim, és mit csináltok itt?

Az ördögöcskék jól megnézték a koldust és felismerték benne a varázslót, akit többször is láttak a pokolban azok között, akik ördögmamát köszöntötték a születésnapján. Ez a varázsló nagyon finom ember volt, és mint valamennyi „igazi" lett művésznek, három családneve volt, ugyanis Brudulis-Bubulnieks-Akākstonisnak hívták. A Brudulist örökölte, a Bubulnieks ajándék volt a barátaitól, az Akākstonist pedig Kurzemében vette olcsó pénzért.

– Ó, kedves Brudulis-Bubulnieks-Akākstonisocskánk – kezdett a két ördögöcske egyszerre jajgatni –, nagyon rossz nekünk. – És gyorsan elmesélték kalandjaikat meg hogy hogyan kerültek báránybőrbe, és kérték a varázslót, segítsen már nekik visszaváltozni ördögöcskékké.

„Palīdzēt varu," Brudulis atbildēja. „Bet jūs jau zināt velna likumu: par velti nekas netop dots un darīts. Apsoliet, ka izpildīsiet manu velēšanos, tad jūs izmācīšu pārvērsties."

Velniņi priecīgi apsolījās izdarīt visu, ko tikai burvis vien gribētu.

„Redziet," šis runāja, „vēlos jūsu princesi dabūt par sievu. Bet nevaru nekādi pie viņas tikt klāt. Ar varu to nespēju aizvest, un ar viltu man tas līdz šim nav laimējies. Tādēļ jums man jāpalīdz. Protiet, princesei ir brīnišķīgs goda krēsls, kurā viņa sēd, preciniekus saņemdama. Atzveltnē, taisni pret pakausi, ir iesista veca, sarūsējuse nagla. Tiklīdz nu viņa galvu atspiež pret šo naglu, viņa tūliņ redz, kas viņas priekšā stāv: vai tiešām jauns, skaists princis vai tāds, kas tikai šādu izskatu pieņēmis. Tā jau viņa daudz varenu burvju pazinuse un ar kaunu aizdzinuse. Lai nu man arī šitā neizdotos, tad jums nagla jāizvelk un jāiedzen zemē, bet atzveltnē jāiesit cita, ko nometīšu jūsu priekšā, tiklīdz princese nogriezīsies nost. Rītā tad braukšu pie princeses precībās, viņa mani noturēs par skaistu princi, un tā tad man laimēsies viņu aizvest."

Velniņi vēlreiz apgalvoja, ka visu izpildīšot, ko burvis vēloties, un tad šis pastāstīja, kur goda krēsls stāvēja, kā pie tā varēja piekļūt, nometa naglu zemē un pamācīja velniņus no jēru ādām tikt laukā.

– Segíteni éppen tudok – felelte Brudulis. – De ti már ismeritek az ördögtörvényt: semmi sem adnak vagy tesznek hiába. Ígérjétek meg, hogy teljesítitek a kívánságaimat, ha megtanítalak visszaváltozni.

Az ördögöcskék örömmel megígérték, hogy mindent megtesznek, amit csak a varázsló kíván.

– Nézzétek – mondta az –, a feleségemül akarom a hercegnőtöket. De semmit sem tehetek, amíg meg nem érkezik. Erőszakkal nem tudom elvinni, és csellel eddig még nem jártam szerencsével. Úgyhogy segítenetek kell. Mármost a hercegnőnek van egy csodálatos trónszéke, azon ül, amikor közvetítőket fogad. A támláján, éppen a tarkója mellett van egy régi, rozsdás szög. Amint a feje hozzáér ahhoz a szöghöz, nyomban meglátja, ki áll előtte: hogy igazából egy szép fiatal herceg vagy csak fölvette ezt a külsőt. Már sok hatalmas varázsló próbálkozott és szégyenszemre el kellett kotródniuk. Ahhoz, hogy én sikerrel járjak, azt a szöget ki kell húznotok és ledobnotok a földre, de a támlába be kell ütnötök egy másikat, amit én adok nektek, amint a hercegnő megérkezik. Akkor holnap felkeresem, jóképű hercegnek fog nézni, és szerencsésen elvihetem.

Az ördögöcskék megint kigondolták, hogy mindent meg fognak tenni, amit a varázsló kíván, s ez elmondta, hol van a trónszék, hogyan tudnak odajutni, földre dobni a szöget, és megtanította az ördögöcskéket kibújni a bárányborből.

Princese pa tam bija sameklējuse dāvanu, pasniedza to burvim un ieveda mierīgi savus jēriņus pilī. Viņa gan bija dzirdējuse burvi runājam, bet, velnu valodas nepraztama, nodomājuse, ka ubags skaitot kādu lūgšanu latīņu valodā. Velniņu runāšana viņai turpretim izklausījās kā blēšana, un tādēļ viņa tiem pilī tūliņ lika dot medu ar maizi, jo viņa domāja — jēri blējot aiz izsalkuma.

Kad nakts bija pienākuse, abi jēri pārvērtās par velniņiem un nezināja aiz prieka, ko darīt. Viņi lēkāja pa kūtiņu kā traki, svieda pakaišus gaisā, apvēla silīti un izlēca pēdīgi pa logu dārzā. Tur tie labu laiku paskraidījās un tad ielīda pils vislielākajā istabā, kur princeses goda krēsls stāvēja. Se vien viņiem tikai atkal ienāca prātā burvja nagla. Kur tā bija palikuse? Jā, to nezināja ne viens, ne otrs — plēšoties nagla bij izputējuse.

„Ko nu?" pirmais velniņš iesaucās satrūcies. „Nu nav labi. Nu tās naglas no goda krēsla nedrīkstam vilkt laukā. Ko lai tur liekam vietā?"

„Nu tad lai stāv viņa turpat," otris atbildēja.

„Bet tad jau princese burvi pazīs!"

„Lai pazīst! Viņš jau arī nemaz neder mūsu princesei par vīru. No viņa neglītā ģīmja jau gandrīz pat man metas bail."

„Bet mēs taču apsolījām viņam palīdzēt," pirmais atkal runāja.

A hercegnő előkereste az adományt, átadta a varázslónak, és békésen bevezette báránykáit a palotába. Hallotta a varázsló beszédét, de mivel az ördögnyelvet nem értette, azt gondolta, hogy a koldus latinul imádkozott. Az ördögöcskék beszéde neki csak bégetésnek hangzott, így tett eléjük mézet és kenyeret, mert azt gondolta, hogy a bárányok éhségükben bégetnek.

Mikor eljött az éjszaka, a báránykák ördögöcskékké változtak, és örömükben azt sem tudták, mihez kezdjenek. Ugráltak az istállóban, mint a bolondok, szétdobálták az almot, széthányták a jászlat, és végül kiugrottak az ablakon a kertbe. Ott jó ideig szökdécseltek, aztán bemásztak a palota legnagyobb szobájába, ahol a hercegnő trónszéke állott. Csak akkor jutott eszükbe a varázsló szöge. Az hol maradt? Igen, ezt egyikük sem tudta, másikuk sem – az a lelkendezésben tönkrement.

– És most? – kérdezte az első ördögöcske összerándulva. – Ez nem jó. Így nem vihetjük el azt a szöget a trónszékből. Mit teszünk a helyére?

– Hát akkor otthagyjuk – felelte a másik.

– De akkor a hercegnő felismeri a varázslót!

– Hadd ismerje föl! Ő egyáltalán nem alkalmas a hercegnő férjének. A csúf képétől már majdnem eldobtam magam.

– De megígértük neki, hogy segítünk – szólt megint az első.

„Jo mazāk iemesla mums, kā velniem, turēt vārdu," otrais atbildēja. „Mums neizdevās saimnieku ievest ķezā, pajokosimies tagad ar burvi. Paslēpsimies šepat kaut kur un noskatīsimies, kā viņam izies."

Šis padoms patika, un abi nerātņi noslēpās aiz kupli sakrunkota zīda loga aizkara.

Otrā rītā viss pils pagalms nodimdēja, burvim ar saviem pavadoņiem tajā iejājot. Drīzi pēc tam visi pils ļaudis ieradās pils lielajā istabā un princese nosēdās goda krēslā, pavēlēdama, lai svešo princi vedot iekšā.

Burvis ienāca un nostājās, smalki palocīdamies, ar saviem pavadoņiem princeses priekšā.

„Kas par skaistu un smalku princi!" pils ļaudis viens otram čukstēja ausī. Bet princese atlieca galvu atpakaļ un piedūra to pie naglas.

„Fui!" viņa tad piepeši iesaucās. „Kas tad tie jau atkal par nelabiem jokiem! Manā priekšā stāv neglītākais burvis, ko savā mūžā esmu redzējuse, un viņa pavadoņi ir veci slotu kāti ar kāpostu galvenēm galā. Dzenat viņus laukā!" Un, dusmu pārņemta, viņa ar zelta ābolu, kas tai bij rokā, burvim laida pa galvu un izsita viņam aci.

Burvis iekliedzās aiz sāpēm un dusmām, un, redzēdams sevi no velniņiem tik neganti pieviltu, tas apņēmās tiem uz pēdām atriebties un viņus pie velna apsūdzēt.

– Ördögöcskék vagyunk, nincs sok okunk megtartani a szavunkat – felelte a másik. – Nem jártunk sikerrel a gazda bajba keverésében, most tréfáljuk meg a varázslót. Bújjunk el itt és nézzük meg, hogy boldogul.

Ez a gondolat megtetszett, és a két rosszcsont elbújt a selyem ablakfüggöny buja ráncaiban.

Másnap reggel az egész palotaudvar beledübörgött, ahogy a varázsló és kísérete belovagolt. A palota népe hamarosan összegyűlt a legnagyobb szobában, a hercegnő pedig leült a trónszékbe, megparancsolva, hogy vezessék be az idegen herceget.

A varázsló bejött, megállt és szépen meghajolt kíséretével együtt a hercegnő előtt.

– Milyen szép, finom herceg! – sugdosott egymás között a palota népe. De a hercegnő hátravetette fejét és hozzányomta a szöghöz.

– Fuj! – csattant fel hirtelen. – Micsoda rossz vicc már megint! A legcsúfabb varázsló áll előttem, akit életemben láttam, a kísérete meg régi seprűnyelek káposztafejekkel a végükön. Kergessétek ki őket! – És a kezében tartott aranyalmát dühösen a varázsló fejéhez vágta és kiütötte a szemét.

A varázsló összegörnyedt fájdalmában és dühében, és látva, hogy az ördögöcskék ilyen csúful rászedték, eltökélte, hogy nyomban bosszút áll és visszaküldi őket a pokolba.

Viņš paspēra ar kāju uz grīdas, nogrima zemē un aizbrauca taisni uz elli, atstādams princeses priekšā krustām šķērsām sakritušos slotu kātus.

Velns bija ļoti pikts, izdzirzdams, ka divi velniņi izsprukuši no elles un daudz nedarbu padarījuši. Viņš vaicāja burvim, kādēļ šis bēgļus nesaņēmis cieti un neatvedis uz elli atpakaļ.

„Gribēju jau nu gan," burvis meloja, „bet viņi man paspruka."

„Es jau sen domāju, ka tu priekš pasaules esi par vecu," velns saskaities sacīja. „Bet nu kā vienacis tu vairs nekam nederi. Tava gaita ir galā. Tev jāpaliek ellē!" To teicis, viņš burvim iespēra ar kāju pa to miesas daļu, uz kuras pie maziem bērniem bērzu žagari labprāt danco, un devās pa īsāko ceļu uz pasauli, lai savus bērnus sagūstītu un vestu uz elli atpakaļ.

Lábával a padlóba rúgott, elmerült a földben és egyenesen leutazott a pokolba, a hercegnő előtt hagyva az összedobált seprűnyeleket.

Az ördög nagyon mérges volt, amikor meghallotta, hogy két ördögöcske kiszökött a pokolból és rosszaságokat követett el. Megkérdezte a varázslót, miért nem kapta el a szökevényeket és miért nem hozta őket vissza a pokolba.

– Azt akartam – hazudta a varázsló –, de megszöktek előlem.

– Régóta gondoltam, hogy a világnak öreg vagy – mondta az ördög mérgesen. – De félszeműként már senkinek se vagy hasznára. Az utad véget ért. Itt maradsz a pokolban! Ezt mondva az ördög megrúgta a varázslót azon a testrészén, ahol a kisgyerekeknek szívesen táncol a nyírfaág, és és elindult a legrövidebb úton a világba, hogy a gyerekeit elcsípje és visszavigye a pokolba.

Mūsu nerātņi pa tam bij atstājuši pili un iemukuši mežiņā, kas blakus pils dārzam zaļoja. Sākumā viņi gan par pievilto burvi lieliski bija priecājušies, bet nu tiem uznāca bailes. Burvis bija nobraucis ellē, un tagad jau velns varbūt visus viņu grēkus zināja! Kā nu izbēgt droši gaidāmam sodam, kur paslēpties no velna dusmām, ko darīt, lai tas neuzietu viņu pēdas un neaizvestu viņus atpakaļ uz elli, kura tiem nemaz vairs nepatika? Ak — velns pats ne caur kādu burvestību nebija maldināms, drīzi, drīzi tas būs klāt, un tad bēgļiem sāksies nedienas! „Man gluži tā ir, it kā mūsu vecāsmātes ugunīgo trijžuburnīcu jau sajustu sev uz muguras lēkājam," pirmais velniņš pabēdīgi runāja.

„Jā, man arī jau mugura karstin karst," otrais atbildēja, un tad abi ielēca garām tekošā upītē atdzesēties.

Upīte bija strauja, un, ar bailīgām domām kaudamies, brālīgi saķērušies, velniņi no ūdeņa ļāvās nesties tālāk un tālāk un nemaz nepamanīja, ka tie tuvojas vecai sievai, kas upītes malā sēdēja un kaut ko likās gaidām.

Kad velniņi sievai pēdīgi bija tik tuvu, ka tā tos varēja sasniegt, viņa izstiepa roku un izcēla ātri abus no upītes, un ielika tos priekšautā.

„Veries, veries: divi," viņa pie sevis norunāja un steidzās tad uz pirti, kas tuvumā kūpēja un kuru tā priekš kādas lielmātes bij izkurinājuse.

Rosszcsontjaink ezalatt elhagyták a palotát és beszöktek az erdőcskébe, ami a vár kertje mellett zöldellt. Eleinte örültek, hogy csalódást tudtak okozni a varázslónak, de aztán jött a fájdalom. A varázsló a pokolra jutott, és most már talán az összes bűnüket megtudta az ördög! Hogy szökhetnének meg a biztosan várható büntetéstől, hová bújhatnának az ördög haragjától, mit tehetnének, hogy ne jusson nyomukra és ne vigye vissza őket a pokolba, ahol már semmi sem tetszik nekik? Jaj – az ördögöt semmilyen varázslaton át nem lehet megtéveszteni, korán, korán reggel el fog jönni, és boldogtalanság virrad a szökevényekre! – Úgy látom, megérezzük nagymama tüzes háromágúját, ahogy a hátunkon ugrál – mondta az első ördögöcske szomorkásan.

– Igen, az én hátam is ugyancsak – felelte a másik, és mindketten beleugrottak az ott elhaladó folyócskába, hogy lehűljenek.

A folyócska gyors volt, és fájdalmas gondolatokkal küszködve, testvériesen összekapaszkodva, az ördögöcskék egyre messzebb és messzebb sodródtak, és egyáltalán nem vették észre, hogy egy öregasszonyhoz közelednek, aki a folyóparton ült és várt valamire.

Amikor az ördögöcskék végül odaértek hozzá, és elérte őket, kinyújtotta karját és hamar kiemelte mindkettőt a folyócskából, és a kötényébe helyezte.

– Kinyílsz, kinyílsz: kettő – dünnyögte és a fürdőhöz ballagott, ami a közelben füstölt, s előtte egy gazdasszony fűtött.

„Ko tu tik ilgi ārā darīji?" lielmāte vaicāja, kad sieva bij iegajuse pirti. „Te dvanuma uz lavas guļot, esmu gluži saslimuse."

„Nekas, nekas, lielmāmiņ," vecene mierināja. „Silts ar sildīšanu, labs ar gaidīšanu. Jūs gribējāt, lai jums saķerot mantinieku, bet, ko domājiet, laimējās saķert divus. Ir nu gan drusku tādi melnīgsnēji, bet ļoti ņipri. Pag, es tos nomazgāšu drusku baltākus."

Vecene pataisīja ūdeni, iemezdama tajā dažādas zālītes, kuras starp savām dziesmu grāmatas lapām bija kaltējuse, un pārvilkdama pār to dažādas noslēpumainas zīmes. Tad tā velniņus iebāza ūdenī. Tētīt žēlīgais, kā viņi tajā sāka brēkt! Jo ūdens no zālītēm un vecenes noslēpumainām zīmēm bija tapis savādi stiprs un dedzināja viņus tāpat kā elles uguns pazudinātu dvēseli. Viņi pilnīgi apjuka un tapa tik nespēcīgi kā jaunpiedzimuši bērni.

Tak vecene neklausījās brēkšanā, bet nomazgāja vienu un otru jo krietni. Un, redzi, viņi tiešām tapa uz pusi baltāki, nekā bijuši. Sieva tos nu satina smalkās drēbītēs un devās tad kopā ar lielmāti uz muižu. Velniņus nesa vecene, jo lielmāte, kā jau mēs zinām, pirtī drusku bija saslimuse.

– Mit csináltál kint ilyen soká? – kérdezte a gazdasszony, amikor az asszony belépett a fürdőbe. – Büdös itt a láván feküdni, egészen rosszul lettem.

– Semmiség, semmiség, gazdasszony – békítette az öregasszony. – Meleg a melegítéssel, jó a várakozással. Azt akartad, hogy örökösöd legyen, de mit szólsz, sikerült fognom kettőt. Éppenséggel amolyan feketécskék, de nagyon fürgék. Várj, majd kicsit fehérebbre mosom őket.

Az öregasszony vizet készített, mindenféle füvecskéket dobált bele, amiket az énekeskönyve lapjai között préselt, és különféle titkos jeleket vetett rájuk. Aztán az ördögöcskéket belenyomkodta a vízbe. Hogy kiabáltak a jó lélek keze alatt! Merthogy a víz a füvektől meg az öregasszony titkos jeleitől olyan erős lett és úgy égette őket, hogy a pokol tüze kimenjen a lelkükből. Egészen összezavarodtak, és olyan erőtlenek lettek, mint az újszülött gyerekek.

Az öregasszony nem hallgatott a kiáltozásukra, hanem kimosta egyiket a másik után alaposan. S lásd, olyan fehérek lettek, mint még soha. Aztán finom szövetekbe burkolta őket és elindult a gazdasszonnyal a kastélyba. Az ördögöcskéket az öregasszony vitte, mert a gazdasszony, mint már tudjuk, a fürdőben kissé rosszul lett.

Izdzirdis, ka vecenei divi kundziņi klēpī, lielskungs aiz prieka nezināja, ko darīt, lika savus četrus staltākos zirgus aizjūgt karietē un braukt šūpuļa kārtei pakaļ, jo tā vēl nebij atvesta. Pa tam vecene velniņiem uztaisīja šūpuli. Ielika tajā guļamo spilventiņu un pielika tam klāt no savām zālītēm; ielika galvas spilventiņus un darīja tāpat; ieklāja paladziņu un darīja tāpat; uzklāja zīda sedziņu un darīja tāpat. Pēdīgi, kad kārts bij atvesta, šūpulis piekārts un velniņi tajā ieguldīti, viņa ap to apņēma šķidru staipeknīti, kuru lielmāte ar maziem eņģelīšiem bij izrakstījuse, un aizvilka turklāt vēl labajā un kreisajā pusē, kājgalā un galvgalā daudz zīmju priekšā pret lietuvēniem, ļauniem gariem un velniem.

Noguruši no sāpēm un brēkšanas, velniņi pēdīgi apklusa un iemiga.

Bet nepagāja ilgs laiks, kad tie piepeši uzmodās un no jauna lieliski sāka brēkt. Kā nu arī nebrēkt, jo velns, kas viņu pēdas bija sadzinis, stāvēja pie šūpuļa un grābstījās ap to, gribēdams savus bērnus satvert... Bet daudzās zīmes pret lietuvēniem, ļauniem gariem un velniem kā asi naži viņam dūrās pirkstos, un rakstītie eņģelīši dedzināja kā svelotākās liesmas. Par to velns vareni saskaitās un draudēja ar briesmīgāko sodu, ja mazie tūliņ nekāpšot no šūpuļa ārā un nenākšot līdz. Bet šie nedz kāpa ārā, nedz ko atbildēja, tikai kliedza vienā kliegšanā.

Meghallva, hogy az öregasszony ölében van a két fiúcska, az ördög örömében nem tudta, hová legyen, négy legderekabb lovát fogatta be kocsijába és hajtott vissza a bölcsőrúdért, mert az nem volt nála. Addigra az öregasszony bölcsőt készített az ördögöcskéknek. Rakott bele alvópárnácskát és megszórta füvecskéivel; rakott bele fejpárnácskákat és ugyanúgy tett; terített rá lepedőcskét és ugyanúgy tett; terített rá selyemtakarócskát és ugyanúgy tett. Végül, mikor minden rendben volt, a bölcső rúdra akasztva és az ördögöcskék belefektetve, körberakta nedves korpafűvel, amire a nagyanyó kicsi angyalkákat rajzolt, és azonfelül még balra és jobbra is, fej felől és láb felől jeleket rajzolt lidércek, rossz lelkek és ördögök ellen.

A szenvedéstől és az ordítástól fáradtan az ördögöcskék végül elcsendesedtek és elaludtak.

De nem telt bele sok idő, amikor hirtelen felébredtek és megint hangosan ordítani kezdtek. Hogyne ordítottak volna, hisz az ördög, akinek a lába meggyógyult, a bölcsőnél állt és tapogatott körbe, meg akarta fogni a gyerekeit... De a lidércek, rossz lelkek és ördögök elleni sok varázsjel mint éles kés szurkálta az ujjait, és a felrajzolt angyalkák forró lángokként égették. Így az ördög hatalmasan megdühödött és szörnyű büntetéssel fenyegetőzött, ha a kicsik rögtön ki nem másznak a bölcsőből és oda nem jönnek hozzá. De azok nem másztak ki, nem is válaszoltak, csak egyet kiabáltak.

„Tātad jūs laikam gribiet palikt pie cilvēkiem?" velns pēdīgi brēca un atvilka atpakaļ sadurstītās un sadedzinātās rokas, jo viņš redzēja, ka visi viņa pūliņi bija veltīgi. „Labi. Paliekat pie cilvēkiem! Bet tad baudiet par sodu arī līdzi viņu likteni un topiet tādi paši kā viņi! Es jūs izdzēsīšu iz mūsu grāmatas. Vai jums, ja reiz atkal satiksimies ellē!"

Šos vārdus izgrūdis, velns devās atpakaļ uz elli, kur tas ar tintes gumiju un kabatas naža palīdzību mūsu mazo varoņu vārdus izdzēsa iz savas grāmatas. Tai pašā acumirklī tie pārvērtās par cilvēkiem, zaudēdami visas velnišķās īpašības un visu atmiņu par elli. Viņi norima un aizmiga atkal saldā miegā.

Vecene, kura jau bija sākuse baiļoties, ka mazie saslimuši, pēc brīža priecīgi atvilka staipeknīti, noskatījās gulētājos un tad apgalvoja dievodamās — viens pilnīgi esot atsities lielmātē un otrs lielkungā.

Saprotama lieta, ka vecene meloja, un neviens to labāk nezināja kā viņa pate. Bet viņai bija tāds savāds ieradums — par katru bērnu teikt, tas līdzinoties tiem, kā šūpulī viņš gulēja. Jo pēc šādiem vārdiem viņa vēl nekad nebija palikuse tukšā. Un viņai arī šoreiz nevīlās. Lielskungs tai pats atnesa lielu pudeli vīna, ko viņa izdzēra, kundziņiem novēlēdama krietnu dabu, ilgu mūžu, prieku un veselību.

– Akkor talán emberek akarnátok lenni? – ordította végül az ördög és visszahúzta összeszurkált és összeégetett kezét, mert látta, hogy minden erőfeszítése hiábavaló. – Jól van. Változzatok emberré! De akkor élvezzétek büntetésül az ő sorsukat és váljatok éppolyanná, mint ők! Kitöröllek titeket a könyvemből. Vagy a tiétekből, ha megint találkozunk a pokolban!

E szavakat mondva az ördög visszaindult a pokolba, ahol radír és zsebkés segítségével kitörölte kis hőseink nevét a könyvéből. Abban a szempillanatban azok átváltoztak emberekké, elveszítve minden ördögi tulajdonságukat és minden emléküket a pokolról. Megnyugodtak és édes álomba merültek.

Az öregasszony, aki már félni kezdett, hogy a kicsik meg fognak betegedni, egy pillanatra félrehúzta a korpafüvet, megnézte az alvókat és tűnődve megállapította: az egyik remekül meg fog felelni a gazdasszonynak, a másik az uraságnak.

Érthető dolog, hogy az öregasszony hazudott, és senki sem tudta ezt jobban, mint ő maga. De volt egy furcsa szokása – minden gyerekről azt mondta, hogy hasonlítanak, ahogy a bölcsőben alusznak. Mert ezek még soha nem kapták rajta. Ezúttal sem csalódott. Az uraság maga hozott neki egy nagy üveg bort, amit megivott, a fiúcskáknak jó természetet, hosszú életet, örömet és egészséget kívánva.

Vai nu vecenes vārdi, vai vīns, vai vārdi un vīns kopā bija bijuši tik spēcīgi, vienalga, bet vēlēšanās spoži piepildījās. Mūsu mazie varoņi palika veseli, izauga lieli, piedzīvoja un darīja daudz prieka un bija tik krietni vīri, ka viņu dvēseles pēc ilgi nodzīvota mūža nenokļuva vis ellē, bet aizlidoja turp, kur gaviles nebeidzas mūžīgi.

Mindegy, hogy az öregasszony szavai vagy a bor, vagy a szavak és a bor együtt olyan erővel bírtak, hogy a kívánság fényesen teljesült. Kis hőseink egészségesek maradtak, nagyra nőttek, sok örömet éltek át és okoztak, és jelentős férfiak lettek, és lelkük hosszú életük végén sem tért vissza a pokolba, hanem elrepültek oda, ahol soha nem szűnik meg az ujjongás.